

Nulägesanalys 2022

Kommunstyrelse- förvaltningen

Kommunstyrelseförvaltningen har ett särskilt ansvar för att följa de frågor som kan påverka kommunens ekonomiska ställning. Styrelsen ska ha en fortlöpande dialog med nämnderna om utveckling av ekonomin- och verksamhetsstyrning, samordna ekonomi- och verksamhetsstyrning, sammanställa förslag till strategisk och ekonomisk plan, utarbeta förslag till ekonomisk årsredovisning och delårsrapport och översända dessa till revisorerna för granskning

Enheterna som finns under kommunstyrelsen förvaltningen är Samhällsbyggnad, Näringsliv och Turism, Ekonomi och styrning, HR, Administrativa enheten.

Nulägesanalys

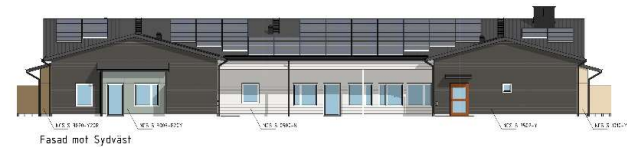
- En avstämning av verksamheten som den ser ut utifrån bokslut 2022 och hur den har utvecklats
- Se på nuläget och utvecklingen för att se vägen framåt och ge en grund för framtida förändringar
- För att kunna prioritera rätt åtgärder behöver vi förstå både framtiden och nuläget och se vilka som är de viktigaste frågorna för oss att ta tag i
- Redovisas på respektive nämnd/styrelsen oktober-december
- Används med fördel till ”Underlag för SEP 2025-2027”

Jämförbara – strukturellt liknande kommuner

<u>Liknande kommuner som Arboga 2022</u>			
	<u>Övergripande</u>		
	Gagnef		
	Herrljunga		
	Hjo		
	Hörby		
	Tidaholm		
	Vimmerby		
	Åtvidaberg		
Arboga Skattesats	22,41		
Genomsnittlig skattesats i respektive grupp	21,96		

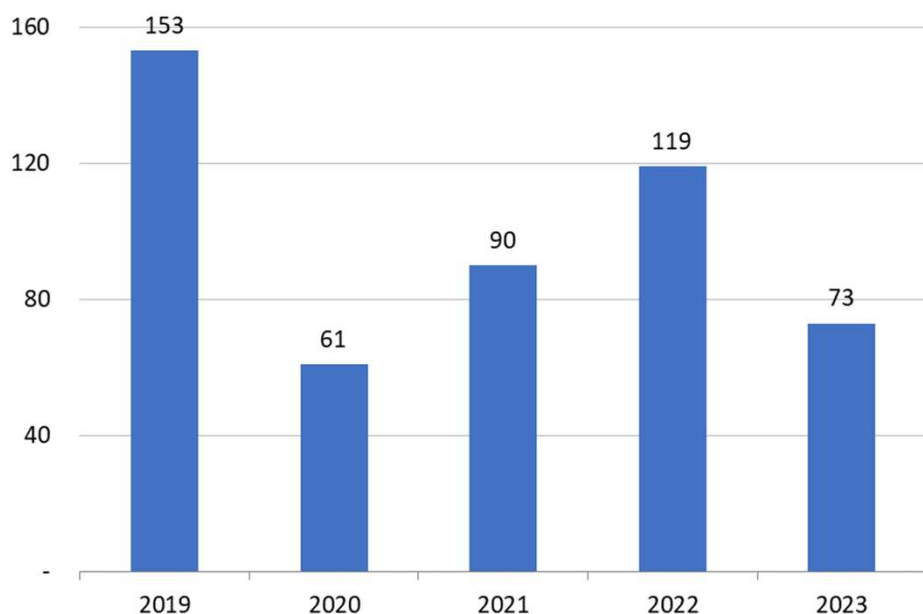

Samhällsbyggnad

Sveriges bästa miljökommun

Kommunrankning (1-290, bäst betyg är 1) av Sveriges bästa miljökommun. Rankingen innehåller ett antal frågor som besvaras av kommunen, boverket och vattenmyndigheten.

Arboga kommun hamnar på plats 119 år 2022 men förbättrar sin placering till 2023 till plats 73. I några av dessa frågor får Arboga Kommun ett negativt värde bland annat så saknas: kemikalieplan, systematisk kunskapsutveckling inom Agenda 2030, miljökvalitetsnormer för PFOS/PFAS, PFAS inom räddningstjänsten, koldioxidbudget.

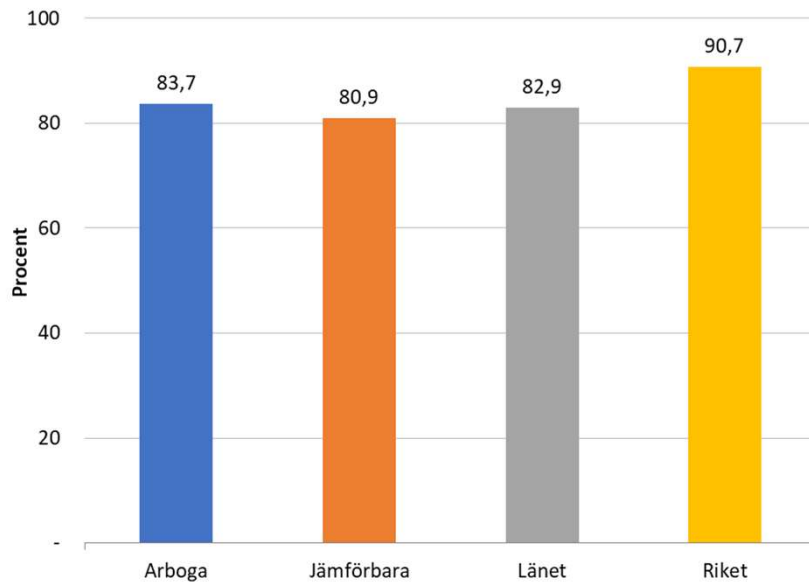
Tittar vi på hur Arboga placerar sig bland länets kommuner så blir placeringen 3 av 10 vilket är en förbättring 2023 mot plats 4 år 2022.

I kommungrupper mindre städer placerar sig Arboga på plats 15 av 78 kommuner 2023 och år 2022 var placeringen 37 av 81.

Bredband

Tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s, andel (%)

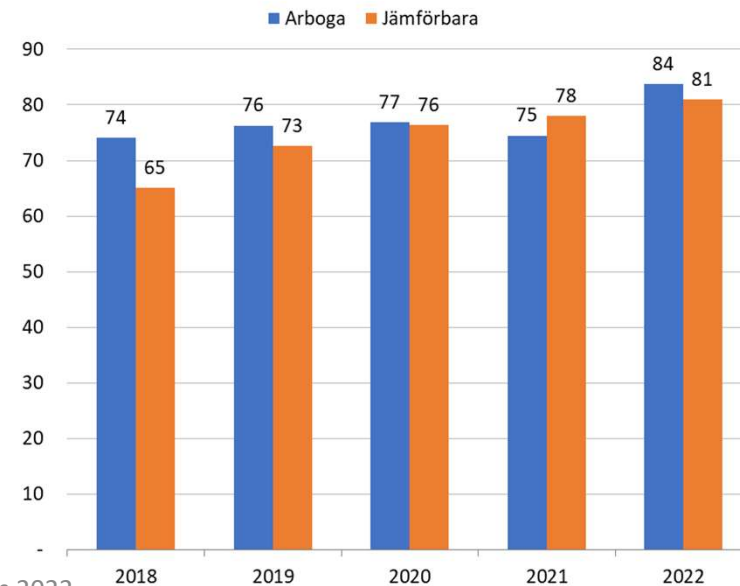
Andel av områdets hushåll som har tillgång till bredband om minst 100 megabit per sekund. Tillgång avser faktisk anslutning eller omedelbar möjlighet att ansluta. PTS (Post- och telestyrelsen) begär in underlag om täckning för accesstekniker av berörda parter, underlaget matchas sedan med Fastighetsregistret. Det insamlade underlaget ihop med ett antal antaganden utgör grunden för kartläggningen. För tillgång till riktigt höga hastigheter, 100 Mbit/s under gynnsamma omständigheter och minst 50 Mbit/s i bråd timme, fordras idag trådbundna accesstekniker i form av fiber- eller kabel-tv-nät.

En klar förbättring från tidigare år.

Vi ser att dom jämförbara kommunerna ligger under Arbogas nivå år 2022.

OBS från och med 2022 jämförs Arboga med nya kommuner och det är deras historik vi kan se i diagrammet bakåt

ARBOGA KOMMUN

Näringsliv och turism

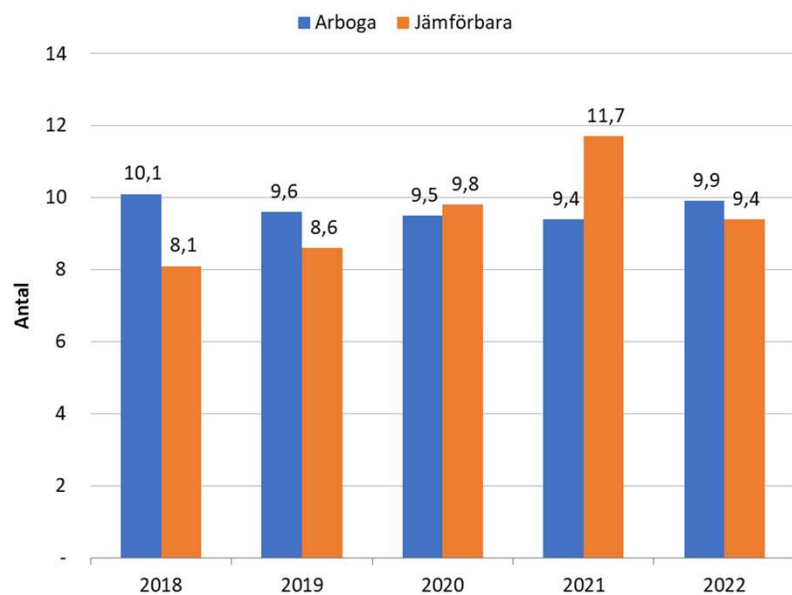
Nystartade företag

Nystartade företag, antal/1 000 invånare, 16-64 år

Relativt stabil nivå av antal nystartade företag.

Arboga samverkar med Nyföretagarcentrum och våra närliggande kommuner, Köping och Kungsör när det gäller rådgivningar och aktiviteter inför start av företag.

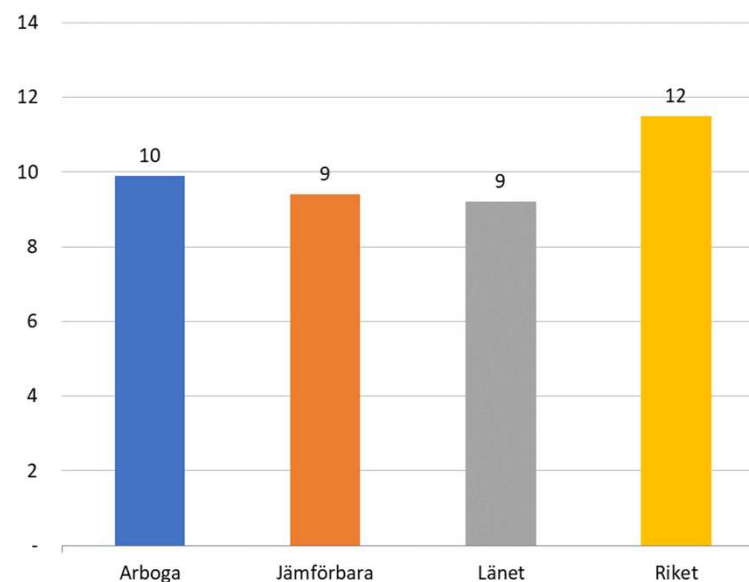
OBS från och med 2022 jämförs Arboga med nya kommuner och det är deras historik vi kan se i diagrammet bakåt

Arboga - Nulägesanalys 2022

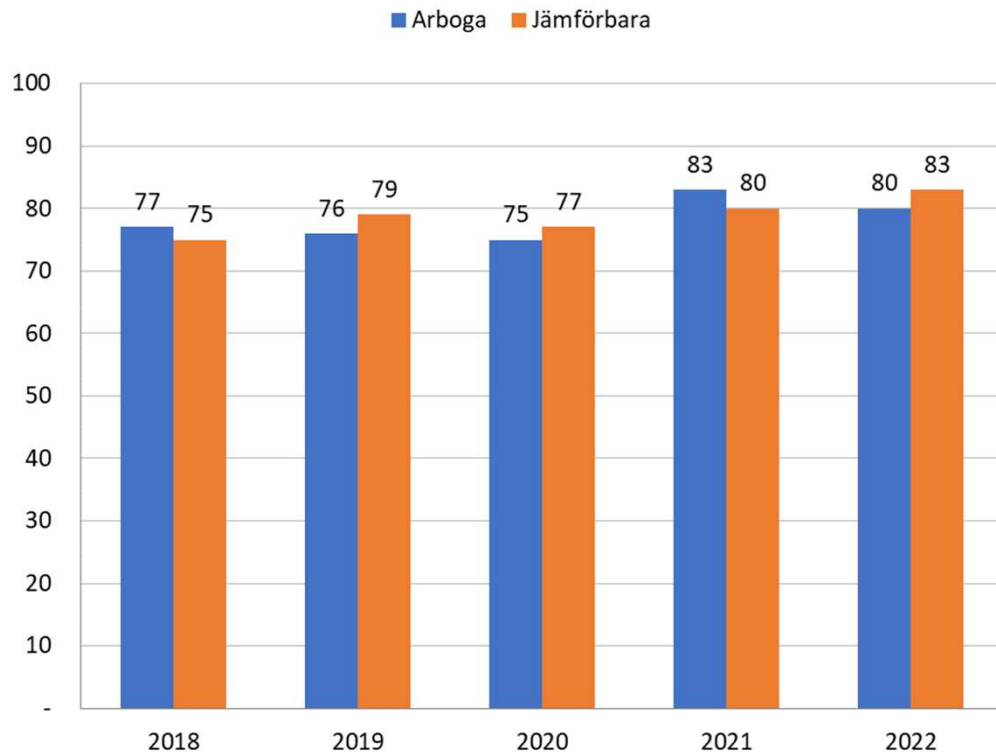
Nystartade företag, antal/1 000 invånare, 16-64 år

Ett nystartat företag definieras enligt Eurostat rekommendation som ett helt nystartat företag frånräknat olika former av ombildningar av existerade företag. Enskilda näringsidkare vilka inte registrerat firmanamn hos Bolagsverket ingår.

Företagsklimat

Företagsklimat - Nöjd Kund Index, kommunens service

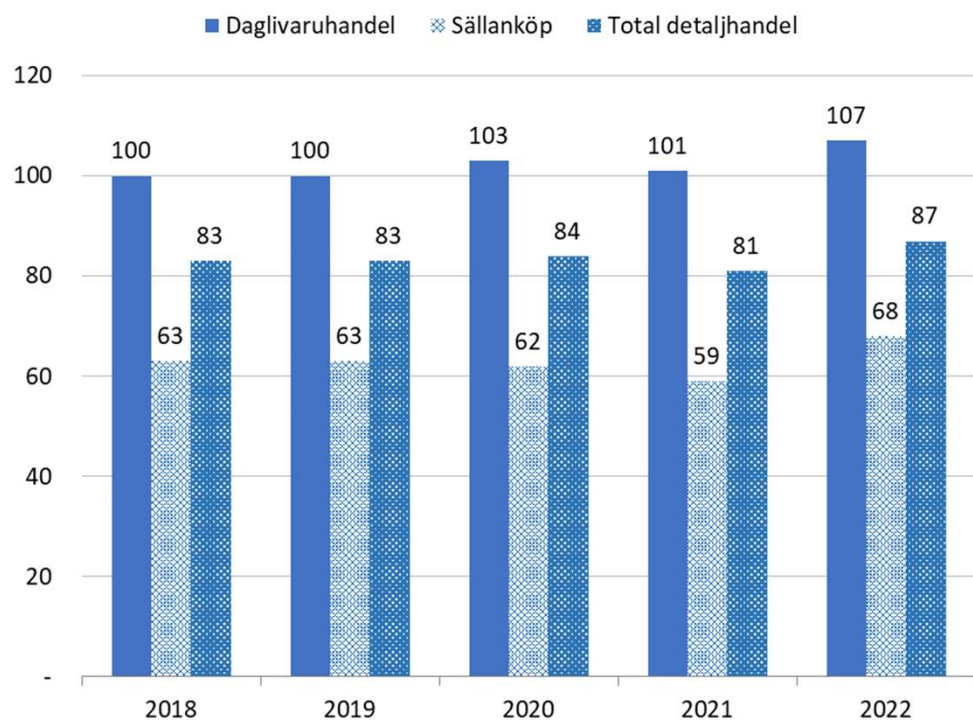
Nöjd Kund Index(NKI)- Enkätundersökningen Insikt, är företagarnas helhetsbedömning av servicen i myndighetsutövningen (skala 0-100, bäst betyg är 100). Tillkommande kommuner (som gör undersökningen i efterhand) eller kompletteringar av resultat kan förekomma, vilket kan skapa avvikelser från tidigare offentliggjorda resultat.

OBS från och med 2022 jämförs Arboga med nya kommuner och det är deras historik vi kan se i diagrammet bakåt

Arboga levererar fortsatt ett mycket högt NKI-värde, och under 2022 har en fortsatt implementering skett med ett kontinuerligt förbättringsarbete.

Handelsindex

Handelsindex

Arbogas index är bra för en relativt liten kommun, med ökade värden för alla tre kategorier (Dagligvaruhandel, Sällanköp och Totalt detaljhandel).

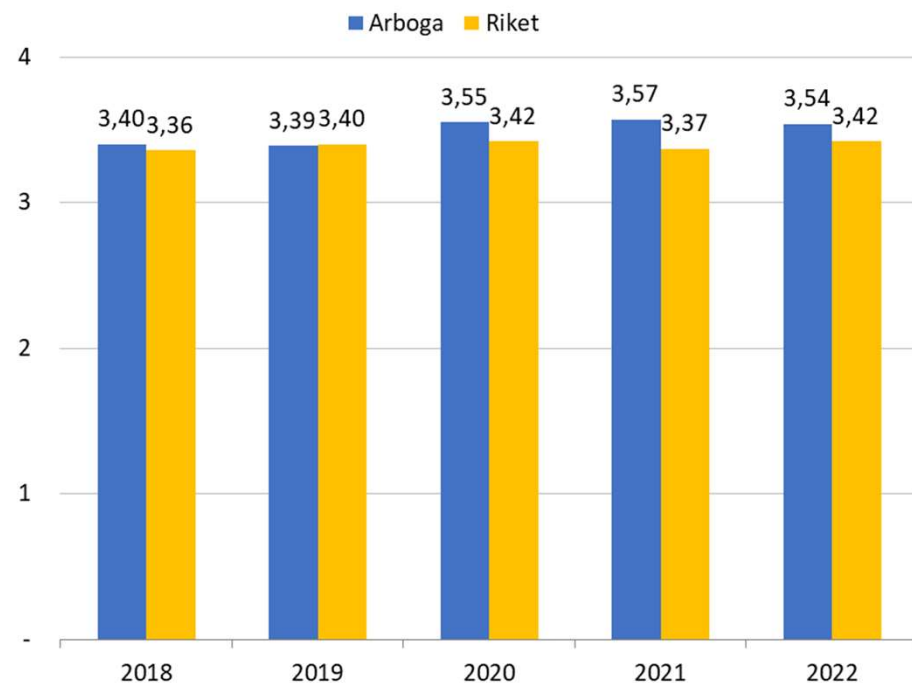
Att det är så bra beror på flera faktorer, kommuninvånarna handlar i sin kommun, flera större arbetsplatser har inpendlande personal som väljer att handla i kommunen samt att Arboga är en besöksort.

Sommartid är det många fler som är i kommunen då det finns ett stort antal sommarbostäder, flertalet ställplatser för husbilar samt campingar och attraktiva platser så som, stadskärnan, Hjälmarekanalområdet med flera.

Arbetet fortsätter med att synliggöra Arboga som en attraktiv besöksort, etableringsort och bostadsort.

Svensk näringsliv snitt

Svensk näringslivs snitt

Svenskt Näringsliv genomför årligen en enkätundersökning där drygt 32 000 företag i Sverige tycker till om företagsklimatet i sin kommun. Det sammanfattande omdömet som visas i tabellen är det sammanvägda omdömet baserat på ett antal enkätfrågor inom sju frågeområden.

Skalan är från 1 – 6 där 6 är högsta betyg. Vårt långsiktiga mål är att vi ska få betyget 4,0 under mandatperioden (vilket är betyget "bra").

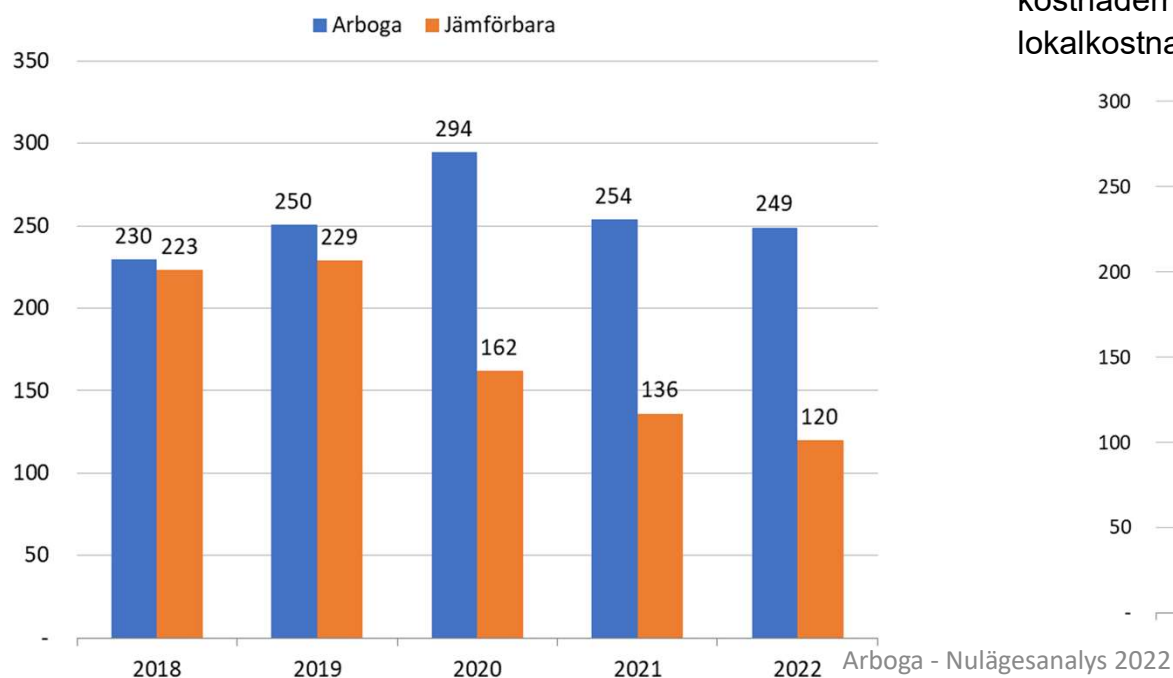
För 2023 sjunker Arboga kommuns betyg med knappt två tiondelar, till 3.3, samtidigt som rikssnittet ökar något. Utifrån det perspektivet har Näringsliv & turism skapat en handlingsplan som presenterades hos kommunstyrelsen i november för att stärka arbetet med företagsklimat.

Näringslivsfrämjande åtgärder

Nettokostnad näringslivsfrämjande åtgärder, kr/invånare

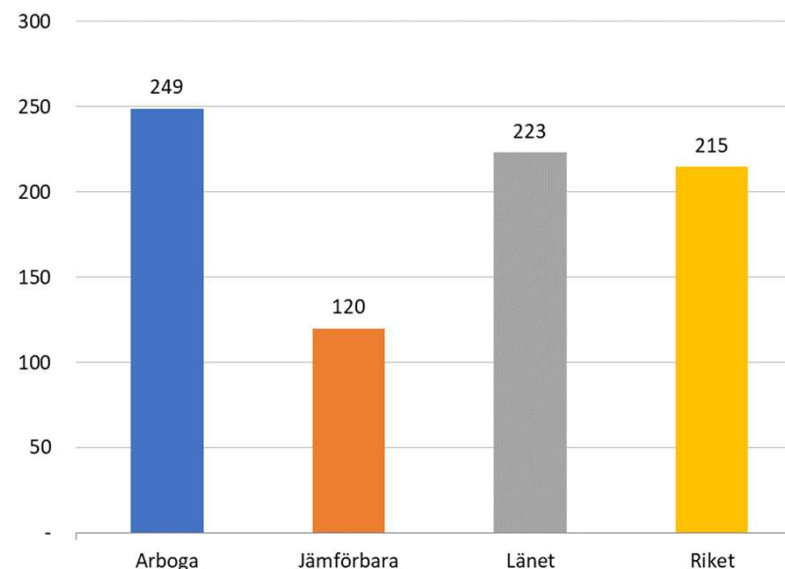
Nettokostnad för näringslivsfrämjande åtgärder dividerat med antalet invånare i kommunen den 31/12. Avser alla former av riktade åtgärder som kommunen vidtar för att främja näringslivsstrukturen i kommunen.

OBS från och med 2022 jämförs Arboga med nya kommuner och det är deras historik vi kan se i diagrammet bakåt

Nettokostnad näringslivsfrämjande åtgärder, kr/invånare

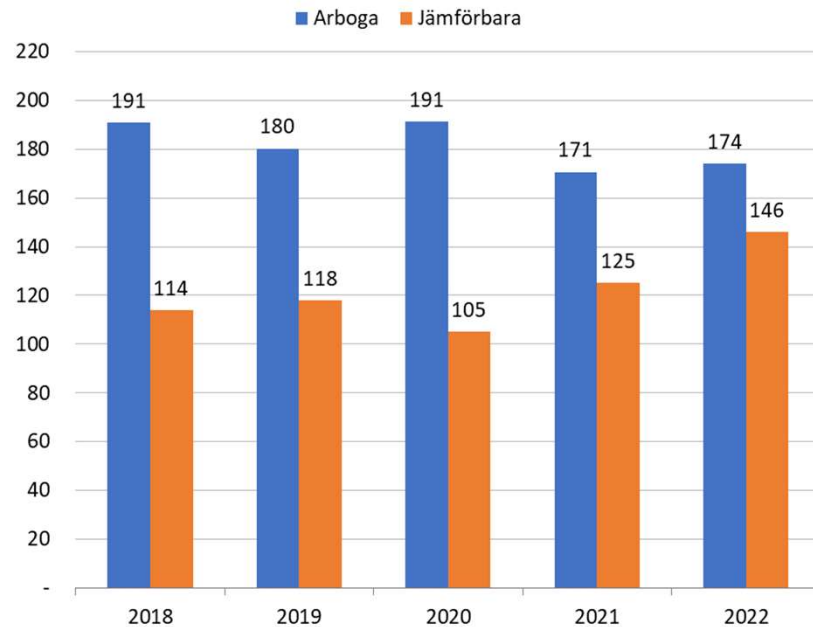
Jämfört med andra kommuner är våra kostnader betydligt högre. Det är endast 3 st som redovisar lokalkostnader av dom jämförbara, Arbogas kostnader är 229 kr/inv exkl. lokalkostnader. Två jämförbara kommuner har inga kostnader alls och exkluderar man dom blir jämförbaras kostnader 175 kr/inv. Tidaholms och Vimmerbys snitt är 215 kr/inv det är dom som har högsta kostnaderna av dom jämförbara, dock har dom väldigt låga lokalkostnader exkl lokalerna är snittet 212 kr/inv.

Turistverksamhet

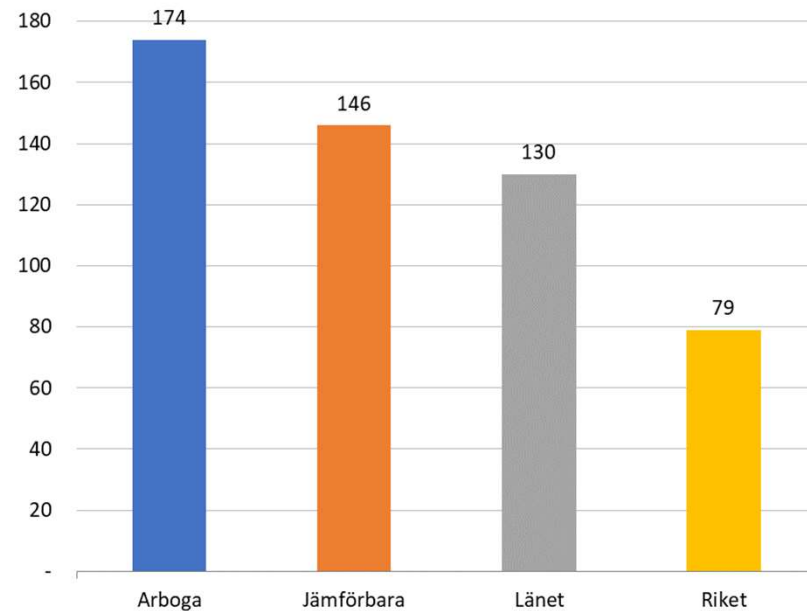
Nettokostnad turistverksamhet, kr/invånare

Nettokostnad för turistverksamhet, dividerat med antal invånare totalt 31/12. Med nettokostnad avses bruttokostnad minus bruttointäkt. Avser kommunens turistverksamhet som till exempel camping, stugor, liftar och turistinformation. OBS från och med 2022 jämförs Arboga med nya kommuner och det är deras historik vi kan se i diagrammet bakåt

Nettokostnad turistverksamhet, kr/invånare

Arboga satsar mycket på turistverksamhet vilket vi ser även på kostnader jämfört med dom andra kommunerna. Av dom jämförbara är det 4 st som inte redovisar lokalkostnader, exkl Arbogas lokaler blir kostnaden för Arboga 166 kr/inv. Herrljungas kostnader för turism är endast 47 kr/inv, exkl vi Herrljunga blir jämförbara kommuners kostnad 162 kr/inv. Hjo och Hörbys snitt är 226 kr/inv vilket är högre än Arbogas 174 kr/inv.

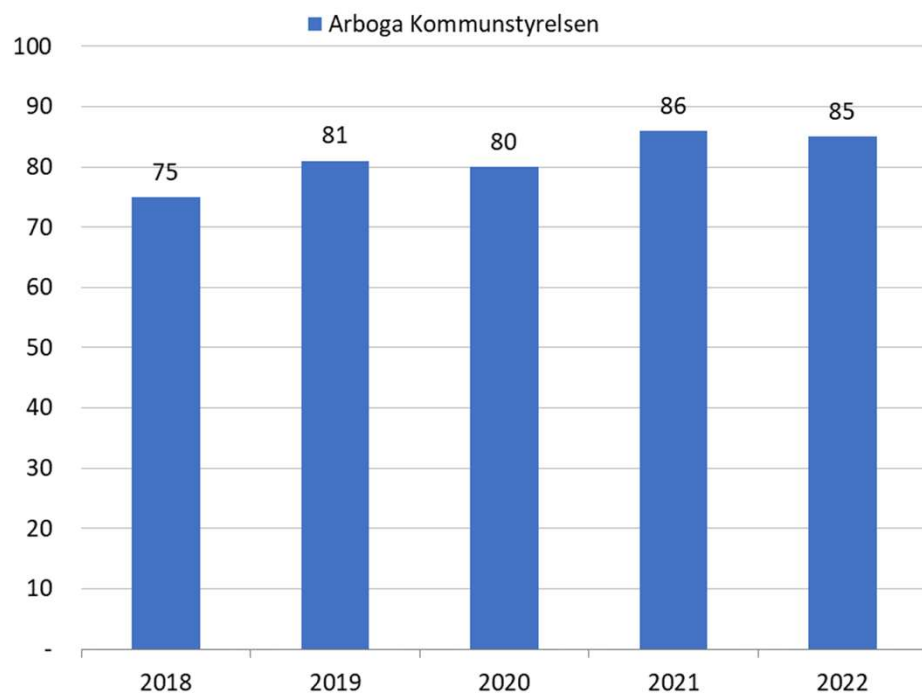

ARBOGA KOMMUN

HR Kommunstyrelsen

Medarbetarengagemang HME Kommunstyrelsen

Medarbetarengagemang (HME) Arboga Totalindex

HME står för Hållbart medarbetarengagemang och mäter såväl nivån på medarbetarnas engagemang som chefernas och organisationens förmåga att ta tillvara på och skapa engagemang. HME-index består av nio frågor som tillsammans bildar ett totalindex för Hållbart medarbetarengagemang och tre delindex; Motivation, Ledarskap och Styrning. Ett högt värde indikerar en hög nivå på hållbart medarbetarengagemang.

Kommunstyrelsens index för 2022 är bättre än kommunens snitt 2022 som är 82.

Det är en stor förbättring från 2020 till 2022 vilket kan bero på att man har ändrat enkätverktyget där det är enklare att svara samt att pandemin troligen påverkat 2020.

Övrig verksamhet

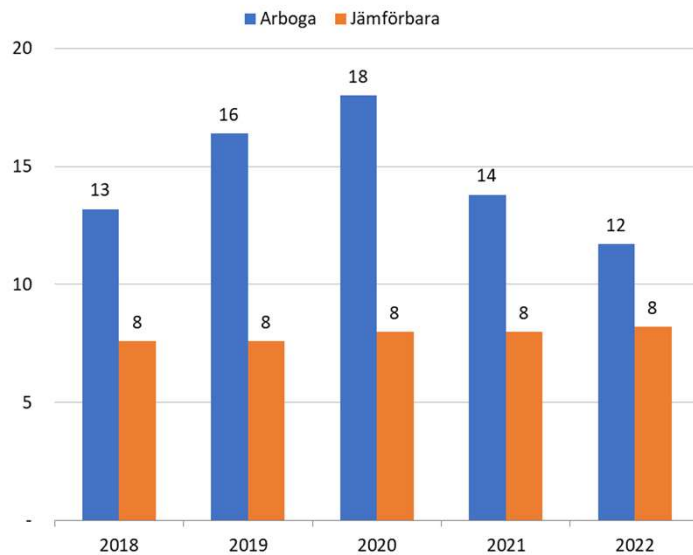

Trygghet

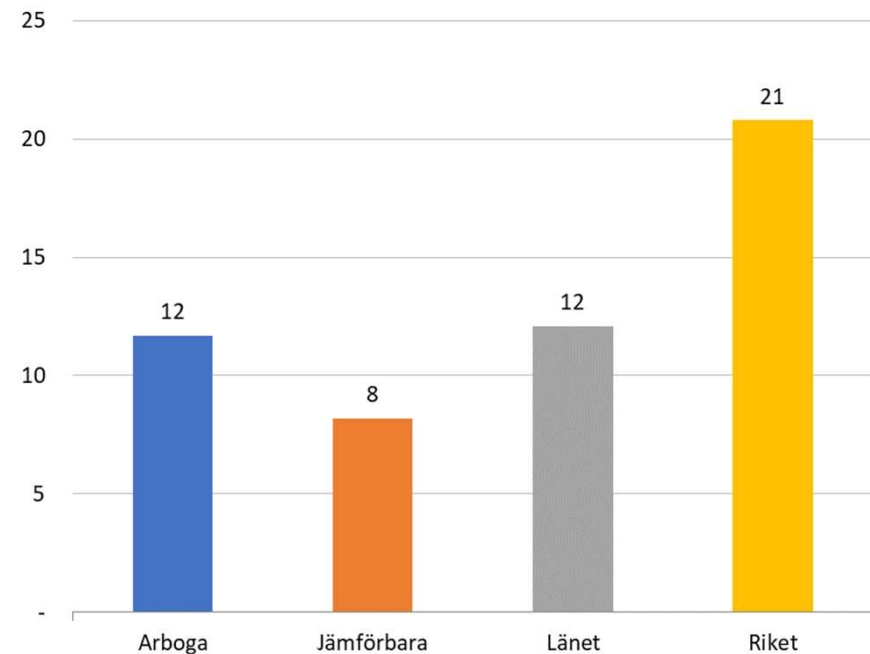
Anmälda brott om skadegörelse per 1 000 inv.

Detta är ett utvecklingsnyckeltal, se frågor och svar på kolada.se för mer information. Statistiken redovisas efter den kommun där brottet har begåtts (brottsplats). I brottskategorin brott om skadegörelse ingår "skadegörelse/grov skadegörelse/åverkan på motorfordon (ej brand), genom brand (även motorfordon), klotter, mot stat, kommun, region (ej klotter), annan skadegörelse" samt "mordbrand/grov mordbrand".

OBS från och med 2022 jämförs Arboga med nya kommuner och det är deras historik vi kan se i diagrammet bakåt

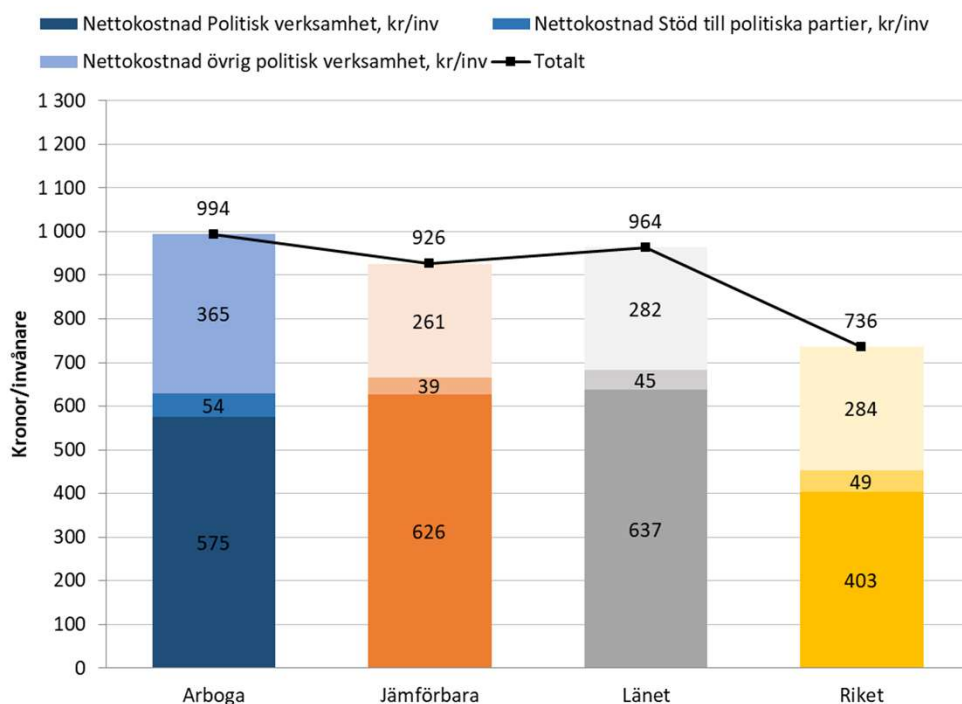

Nedan diagram visar hur många brott som anmäls i Arboga per 1000 invånare. Det anmäls flera brott än i jämförbara kommuner, länet har samma antal, endast riket har flera anmälda brott 2022.

Politisk verksamhet, totalt kommun

Nettokostnad politisk verksamhet, kr/invånare

Nettokostnad för politisk verksamhet, dividerat med antal invånare totalt 31/12. Med nettokostnad avses bruttokostnad minus bruttointäkt. Till politisk verksamhet räknas nämnd- och styrelseverksamhet, stöd till politiska partier, övriga politiska verksamheter samt revision.

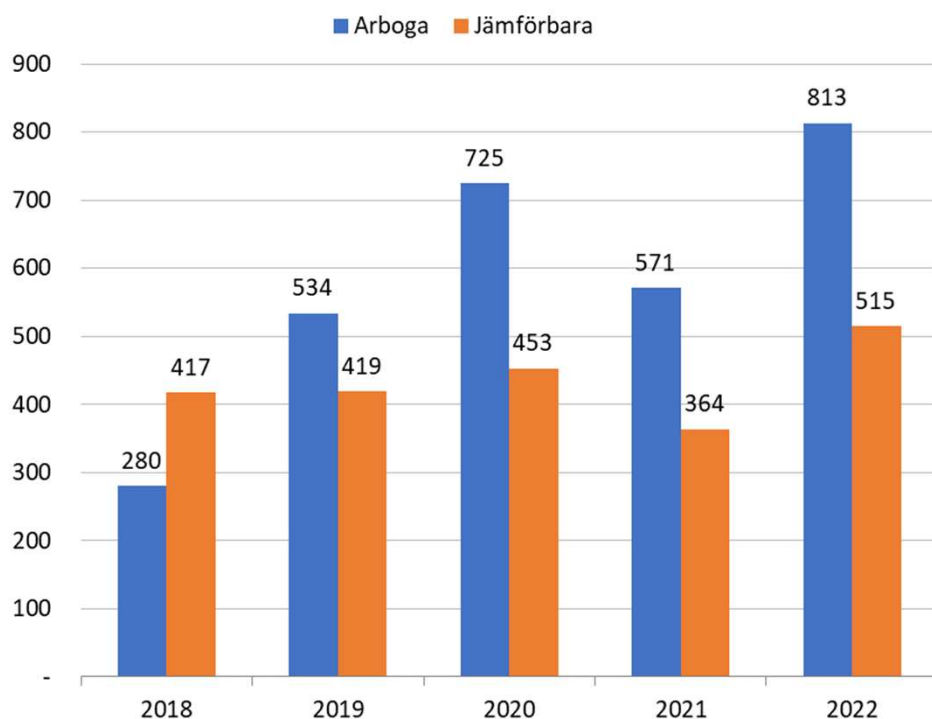
Stöd till politiska partier avser både direkt stöd i form av bidrag och indirekt stöd till exempel subventionerade lokaler.

Övrig politisk verksamhet avser administration som är direkt knuten till kommunens politiska ledningsfunktion som sammanträdesadministration vid nämnd- och styrelsemöten etc. knutna till den politiska ledningen, personal som till huvudsaklig del arbetar direkt mot kommunens politiker som politiska sekreterare, nämndsekreterare eller dyl. även allmänna val, borgerliga förrättningar, taxering, vissa medlemsavgifter samt överförmyndarverksamhet ingår här.

Av dom jämförbara är det 2 st som här högre kostnader än Arboga och deras snitt blir 1137 kr/inv. Resten av kommunerna (5st) som har lägre kostnader får ett snitt på 841 kr/invånare.

Fysisk och teknisk planering, bostadsförbättringar

Nettokostnad fysisk o. teknisk planering, bostadsförbättringar, kr/invånare

Bruttokostnad minus interna och externa intäkter för fysisk och teknisk planering, bostadsförbättringar, bredbandsutbyggnad etc. dividerat med antalet invånare i kommunen den 31/12. Avser fysisk planering, bygglovsverksamhet, teknisk verksamhet och markförsörjning inklusive reglerings- och saneringsfastigheter. Även kostnader för tomma lokaler som följd av bland annat omstruktureringar i kommunen och delar av kostnader för exploatering av mark redovisas här. Som bostadsförbättring räknas sanering och upprustning av befintliga områden samt stöd till bostadsföretag. Här redovisas även bredbandsutbyggnad.

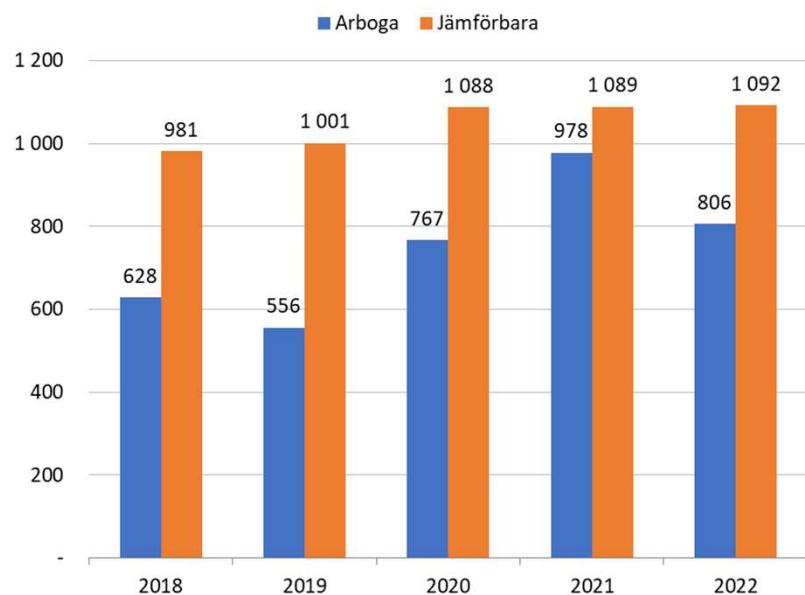
OBS från och med 2022 jämförs Arboga med nya kommuner och det är deras historik vi kan se i diagrammet bakåt

Det är 3 kommuner som har väldigt låga kostnader deras kostnad är 242 kr/inv, övriga 4 har en kostnad 721kr/inv. Även kapitalkostnader skiljer sig väldigt och exkluderar vi dessa kostnader blir Arbogas kostnad 560kr/inv. Tar vi dom 4 högsta exkl kapitalkostnader blir deras kostnad 565kr/invånare vilket är högre än Arbogas.

Räddningstjänsten

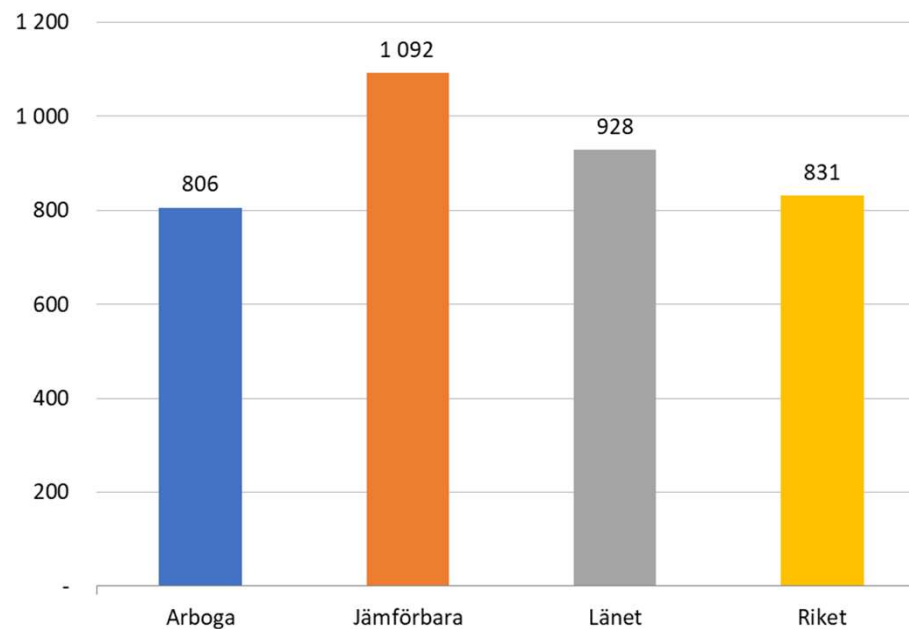
Nettokostnad räddningstjänst, kr/invånare

Bruttokostnad minus interna och externa intäkter för räddningstjänst, dividerat med antalet invånare i kommunen den 31/12. Avser insatser som görs i syfte att förebygga och åtgärda brand, olyckor, skador och andra nödsituationer. OBS från och med 2022 jämförs Arboga med nya kommuner och det är deras historik vi kan se i diagrammet bakåt

Nettokostnad räddningstjänst, kr/invånare

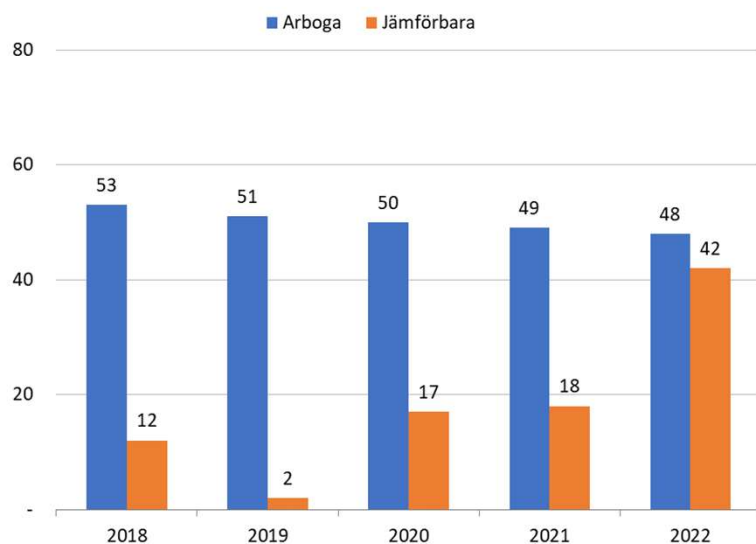
Kostnaderna har gått ner från 2021 till ungefär samma nivå som 2020. Under 2021 var det extra kostnader pga omställningskostnader. 3 st av dom jämförbara sticker ut med högre kostnader med ett snitt på 1456 kr/inv, resten 4 st får en snitt kostnad på 819kr/invånare.

Totalförsvaret och samhällsskydd

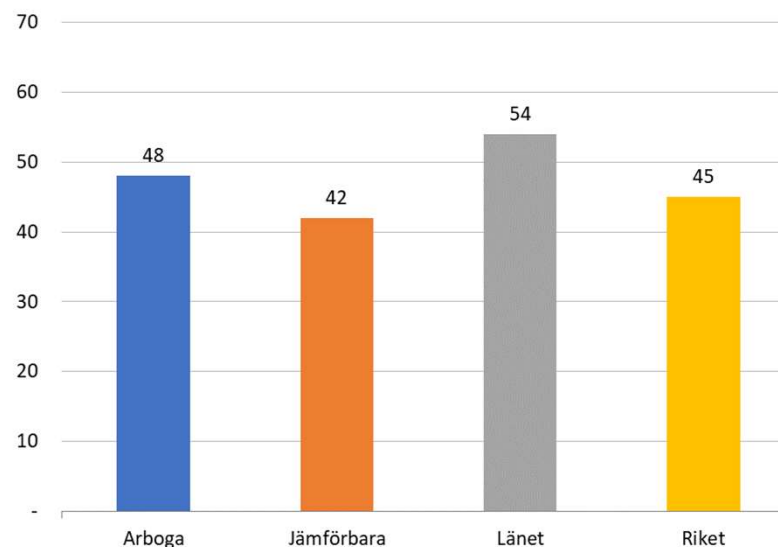
Nettokostnad totalförsvaret och samhällsskydd, kr/invånare

Nettokostnad för totalförsvaret och samhällsskydd, dividerat med antal invånare totalt 31/12. Med nettokostnad avses bruttokostnad minus bruttointäkt. Avser samtlig regi. Avser administration av civilförsvarsfrågor. Utarbetande av planer, anordnande av övningar med civila institutioner och civilbefolkningen samt drift av, eller stöd till civilförsvarsstyrkor. OBS från och med 2022 jämförs Arboga med nya kommuner och det är deras historik vi kan se i diagrammet bakåt

Nettokostnad totalförsvaret och samhällsskydd, kr/invånare

Att Arboga har högre kostnader än jämförbara beror på högre kostnader för samhällsskydd för Arbogaån. Länets kostnader liknar Arbogas vilket också kan bero på att det har år genom kommunerna. Exkluderas Arbogas kostnad för kapitalkostnader blir kostnaden 16 kr/invånare. Exkluderas vi allas kapitalkostnader för dom jämförbara blir deras kostnad 34 kr/inv.

Nettokostnad 2022, Kommunstyrelsen

Tabellen nedan visar nettokostnaden för 2022 för kommunstyrelsens egna verksamheter men också verksamhet som drivs av bolag, myndighetsförbund eller i annan driftsform.

Nettokostnad 2022, kr/invånare					
	Arboga	Jämförbara	skillnad	Länet	Riket
INFRASTRUKTUR, SKYDD mm TOTALT	5 917	3 892	2 025	4 452	4 222
Fysisk o.teknisk planering, bostadsförbättr.	813	515	298	625	703
Näringslivsfrämjande åtgärder	249	120	129	223	215
Turistverksamhet	174	146	28	130	79
Miljö- o hälsoskydd, myndighetsutövning, Konsument- och energirådgivning, miljö-,hälsoskydd, myndighetsutövning, alkoholltillstånd mm	314	362	-48	495	304
Väg- och järnvägsnät, parkering	3321	1333	1 988	1566	1476
Parker	192	282	-90	431	569
Räddningstjänst	806	1092	-286	928	831
Totalförsvaret och samhällsskydd	48	42	6	54	45
AFFÄRSVERKSAMHET	469	308	161	949	466
Näringsliv och bostäder, totalt	264	153	111	298	109
Kommunikationer, totalt	159	121	38	582	275
Energi, vatten och avfall, totalt	46	34	12	69	82
Politik	994	926	68	964	736

ARBOGA KOMMUN

Kommungemensamt HR/Ekonomi

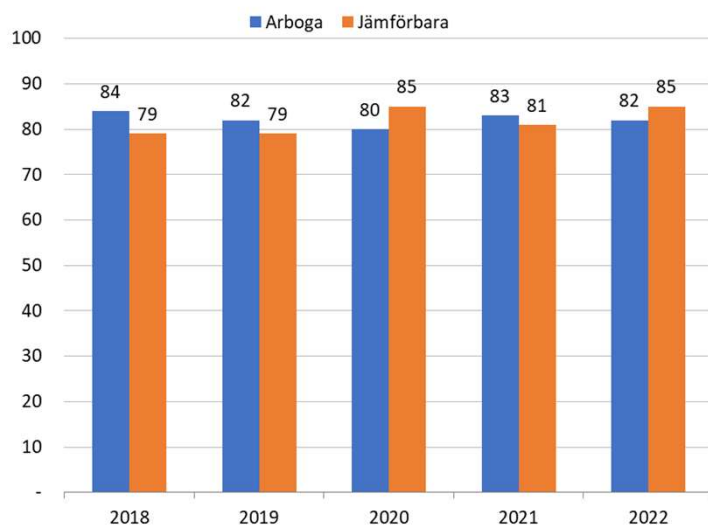

Medarbetarengagemang HME totalt kommun

Medarbetarengagemang (HME) Arboga Totalindex

HME står för Hållbart medarbetarengagemang och mäter såväl nivån på medarbetarnas engagemang som chefernas och organisationens förmåga att ta tillvara på och skapa engagemang. HME-index består av nio frågor som tillsammans bildar ett totalindex för Hållbart medarbetarengagemang och tre delindex; Motivation, Ledarskap och Styrning. Ett högt värde indikerar en hög nivå på hållbart medarbetarengagemang.

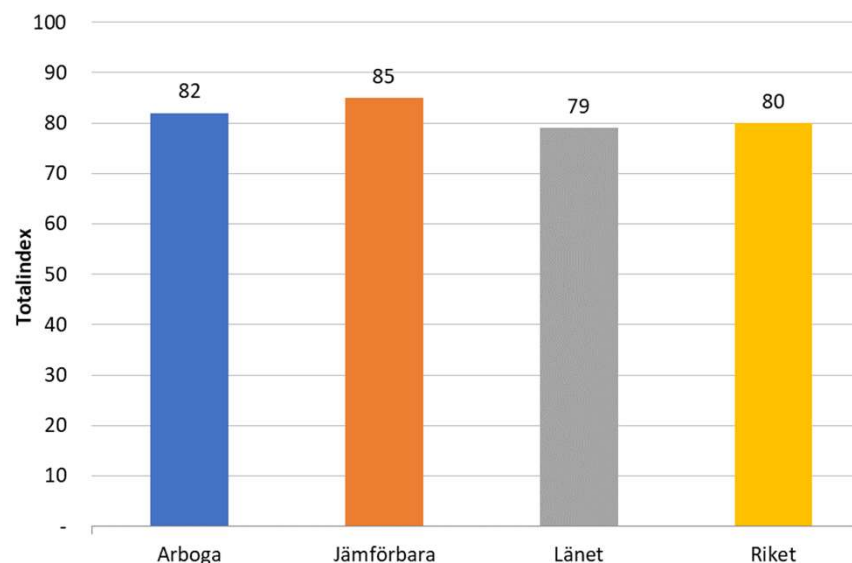
OBS från och med 2022 jämförs Arboga med nya kommuner och det är deras historik vi kan se i diagrammet bakåt

Arboga - Nulägesanalys 2022

Medarbetarengagemang (HME) - Totalindex

Resultatet visar att medarbetarna bland annat upplever sig ha ett meningsfullt arbete där de lär sig nytt och utvecklas. Vidare upplever medarbetarna att de har chefer som ger förutsättningar för att ta ansvar och som visar uppskattning för medarbetarnas arbetsinsatser. Resultatet har förändrat sig nämnvärt under de senaste åren där kommunen nu är på samma index som för 2019, dvs. 82.

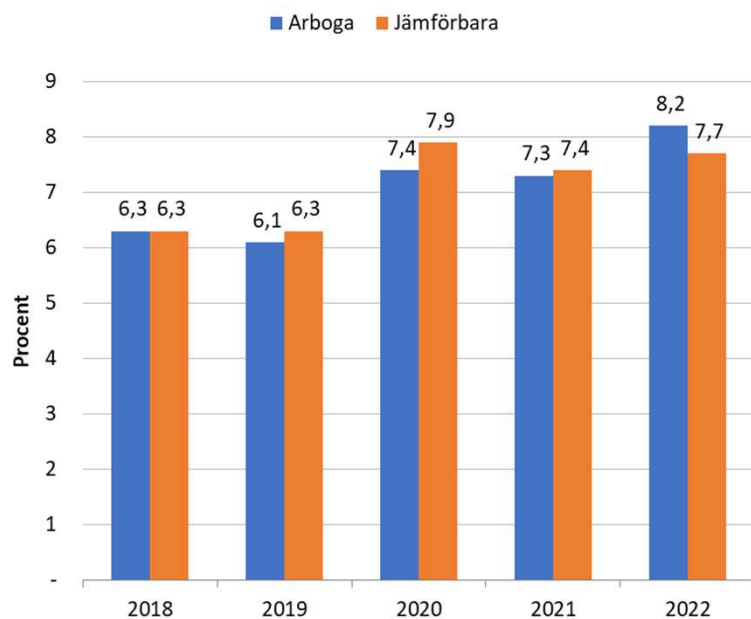

Sjukfrånvaro totalt kommun

Sjukfrånvaro totalt bland anställda, kommun, andel (%)

Den totala sjukfrånvarotiden, ackumulerad under året, som andel (%) av den tillgängliga ordinarie arbetstiden. Avser samtlig kommunalt anställd personal.

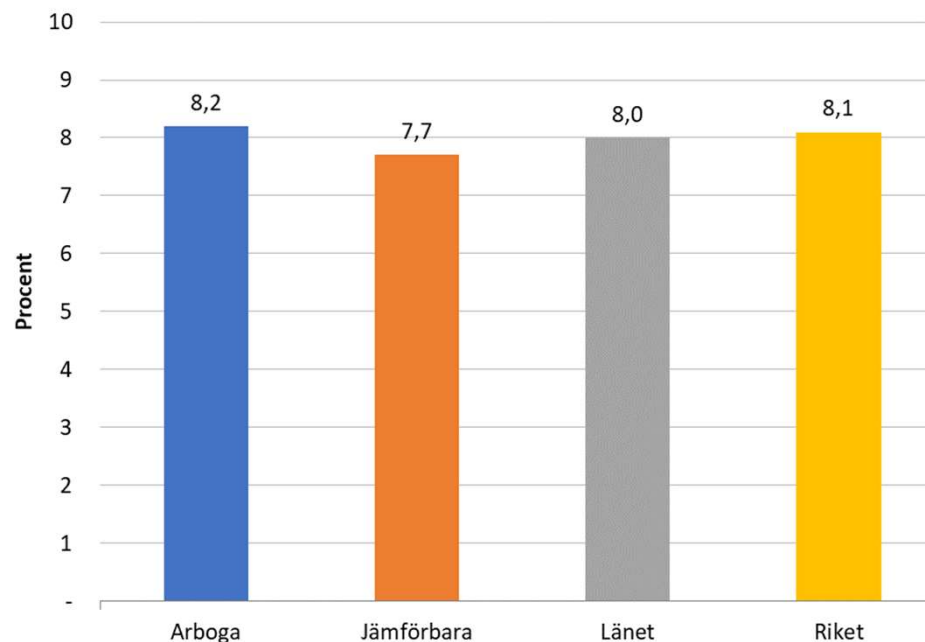
OBS från och med 2022 jämförs Arboga med nya kommuner och det är deras historik vi kan se i diagrammet bakåt

Arboga - Nulägesanalys 2022

Sjukfrånvaro totalt bland anställda, kommun, andel (%)

Kommunen bedriver ett aktivt arbete med förebyggande och hälsofrämjande insatser samt satsar på tidiga rehabiliteringsinsatser för att minska sjukfrånvaron. Ökningen av sjukfrånvaron från år 2020 beror på pandemin och de nya nivåerna har fortsatt hålla i sig även 2022. Dock ser vi att sjukfrånvaron har börjat minska under år 2023.

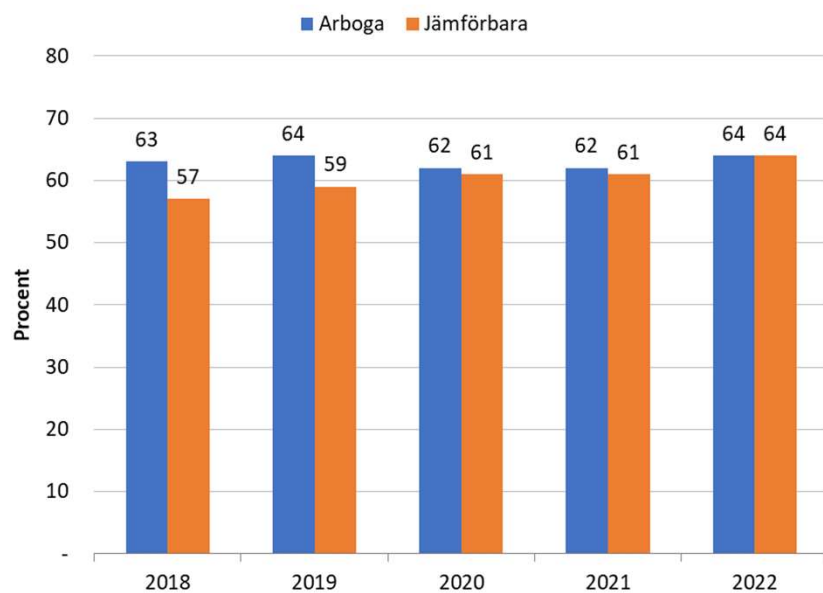

Heltidsarbetande totalt kommun

Heltidsarbetande månadsavlönade, kommun, andel (%)

Heltidsarbetande (100 % faktisk sysselsättningsgrad) månadsavlönade inom kommunen totalt dividerat med sysselsatta månadsavlönade, multiplicerat med 100 för redovisning i procent. Avser kommunalt anställda i november månad enligt HÖK.

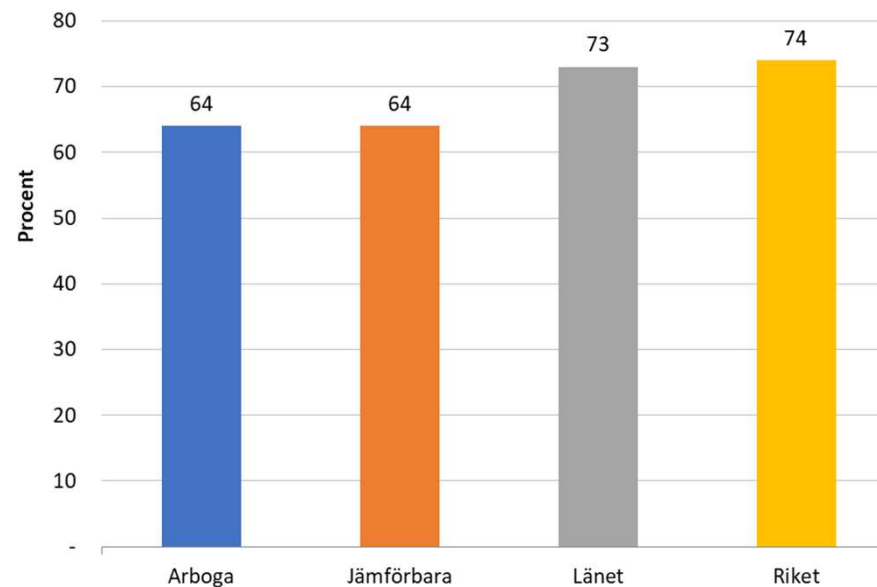
OBS från och med 2022 jämförs Arboga med nya kommuner och det är deras historik vi kan se i diagrammet bakåt

Arboga - Nulägesanalys 2022

Heltidsarbetande månadsavlönade, kommun, andel (%)

Ett arbete med Heltidsresan påbörjades 2016 men har av olika anledningar inte kommit igång på det sätt som önskas. Därför finns mycket kvar att göra för att öka andelen heltidsarbetande. Under 2022 har ett omtag gjorts kring att arbeta mot heltid som norm. Bedömning görs att kommunen kommer öka andelen heltidsarbetande succesivt de kommande åren.

HR – Sammanfattning

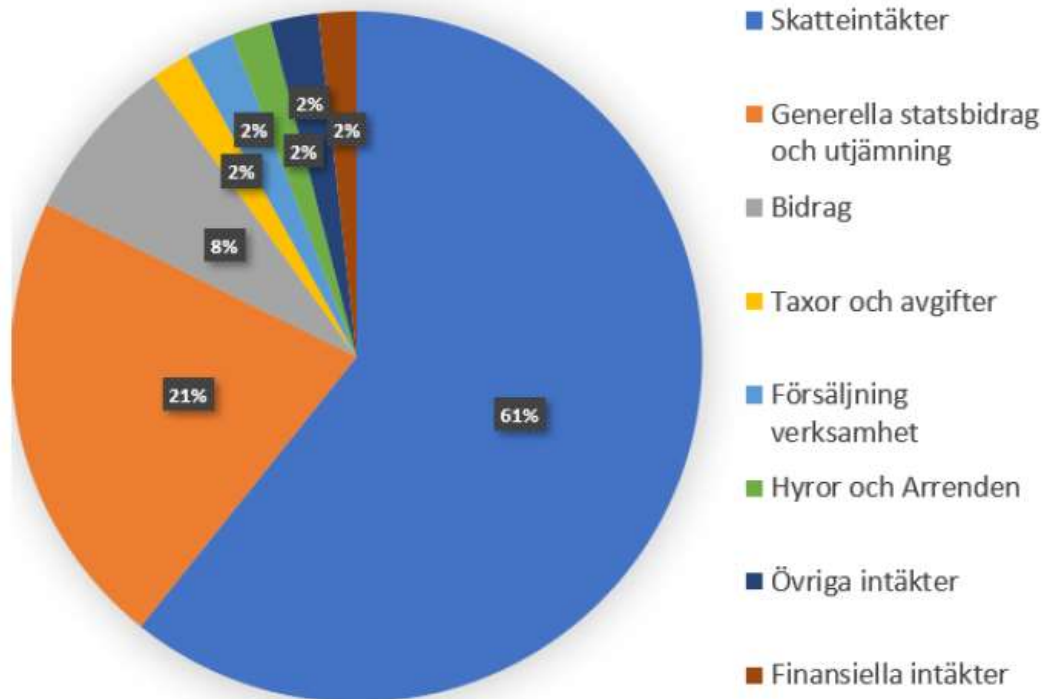
Arboga kommun är en attraktiv arbetsgivare som strävar efter ett hållbart arbetsliv som karaktäriseras av en god arbetsmiljö där medarbetarna är engagerade och känner arbetsglädje och där alla medarbetares resurser tas tillvara och utvecklas.

Kommunens största utmaning framåt är att trygga den framtida kompetensförsörjningen. Insatser och aktiviteter behöver fortsätta utvecklas och tas fram för att klara vårt uppdrag. Vi behöver arbeta med våra befintliga medarbetare och se till att erbjuda en god arbetsmiljö, karriärmöjligheter, gynnsamma arbetsvillkor och meningsfulla arbetsuppgifter. Det kommer inte räcka med att rekrytera in fler personer till våra verksamheter. Vi behöver titta på nya lösningar både vad gäller organisering av arbetet och hur vi kan arbeta effektivare med hjälp av digitaliseringen. Vidare behöver utvecklingen av ledarskapet och förutsättningarna för att cheferna ska kunna bedriva ett gott ledarskap fortsätta utvecklas då detta också är en viktig del av kompetensförsörjningen.

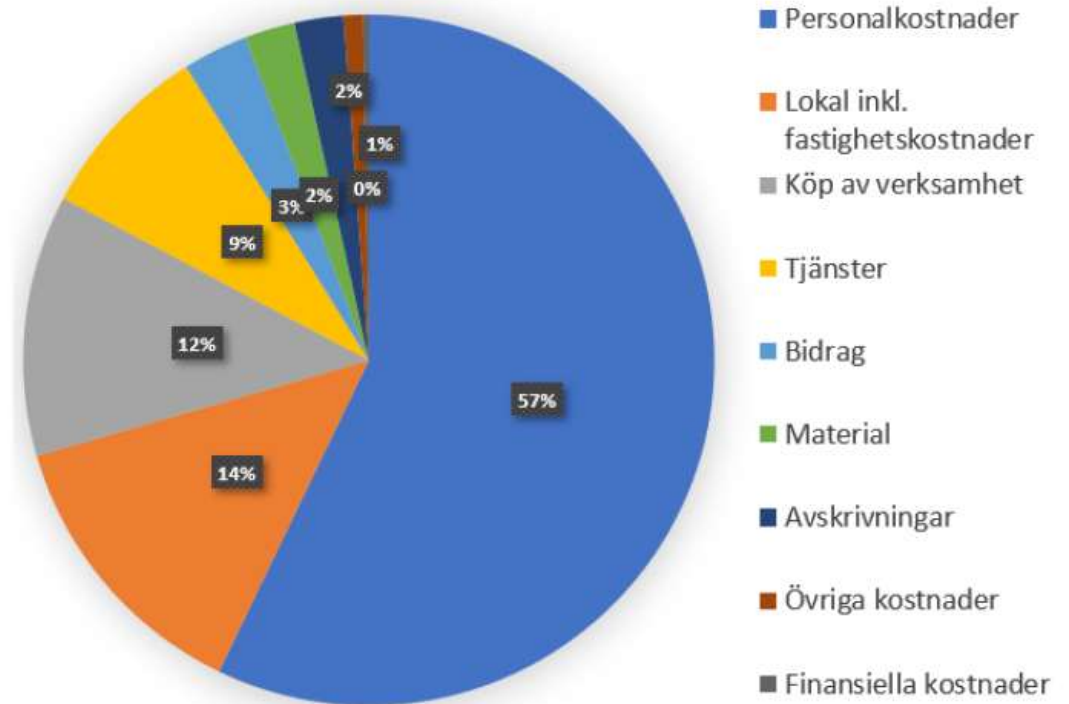
Kommunens policy för personalpolitik pekar på fyra huvudområden som tillsammans ger uttryck för ett gemensamt förhållningssätt och viljeinriktning; ledarskap/medarbetarskap, kompetensförsörjning, arbetsmiljö och hälsa samt likabehandling och mångfald. Vår värdegrund PUMI - Professionalism, Uthållighet, Mod och Innovation är en kompass i det dagliga arbetet. Den banar väg för den kultur som ska känneteckna Arboga kommun och ska styra medarbetarnas beteende och agerande.

Fördelning av kostnader och intäkter

Intäkter 2022

Kostnader 2022

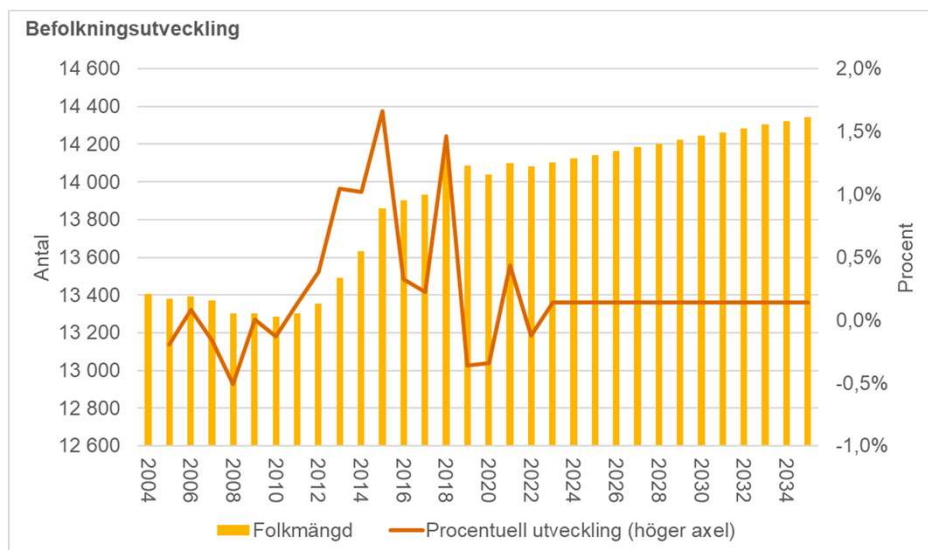

Befolkning 2022

Utfall 2004-2022 samt kommunens prognos till 2030

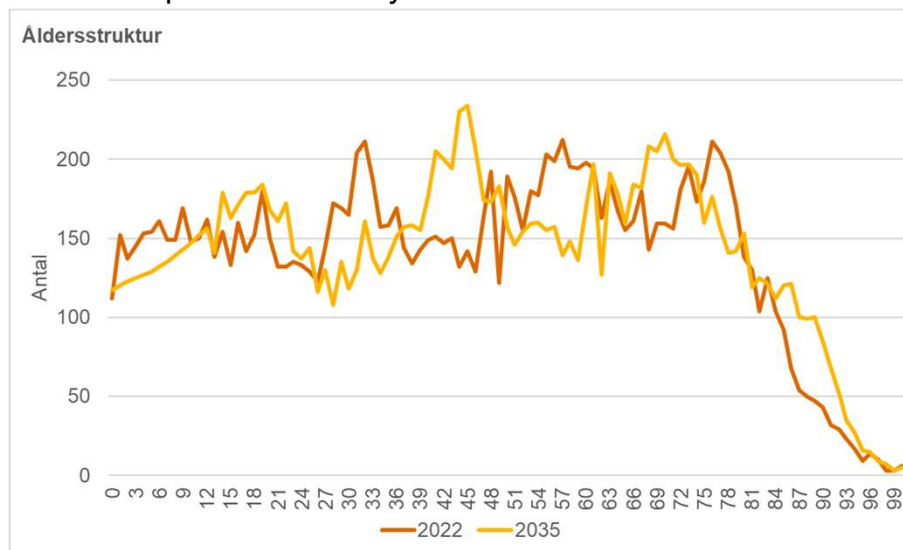
Arboga har sedan 2004 haft en varierande befolkningsutveckling. Totalt ökade befolkningen med 677 personer under perioden. Den 31 december 2022 hade staden 14 083 invånare.

Det är viktigt med prognoser av befolkningen. Syftet med prognosen är främst att belysa kommunens befolkningsutveckling i olika åldersklasser. Resultaten ger underlag för planering och dimensionering av verksamheterna och resursfördelning.

Åldersstruktur, 2022 jämfört med 2035

Arboga prognos just nu är en årlig befolkningsökning med 20 personer. Trots liten förändrad totalbefolkning så sker det tydliga förändringar mellan åldersgrupperna vilket påverkar såväl kostnadstrycket som behovet av verksamhetslokaler. Fram till år 2030 förväntas Arbogas befolkning i förskoleåldern 1–6 år att minska med cirka 120 stycken och i grundskoleålder 7–15 år öka cirka 90 stycken. Ett betydligt större antal äldre förväntas. Utvecklingen av befolkningsstrukturen fram till och med 2030 är en förskjutning av dagens struktur samt förväntningar med avseende på framtidens flyttmönster och födelseantal.

Kommunalekonomisk utjämning

Inkomstutjämning

I inkomstutjämningen utjämnas skatteinkomster mellan kommunerna. Den är i huvudsak statligt finansierad. Inkomstutjämningsbidraget beräknas utifrån skillnaden mellan den egna beskattningsbara inkomsten och ett skatteutjämningsunderlag som motsvarar 115 procent av den genomsnittliga skattekraften i landet. Kommuner eller regioner vars beskattningsbara inkomster överstiger dessa nivåer ska i stället betala en inkomstutjämningsavgift till staten.

Inkomstutjämningen är långtgående, det vill säga skillnaderna i skatteintäkter efter utjämning är relativt små, givet en genomsnittlig skattesats. Detta ger att utvecklingen av kommunens eget skatteunderlag är av mindre betydelse för kommunens totala intäkter. Om kommunens skattekraft ökar mer än genomsnittet får den enskilda kommunen lämna ifrån sig merparten av skillnaden och vice versa.

Kostnadsutjämning

I kostnadsutjämningen utjämnas för strukturella kostnadsskillnader av två slag: behovet av kommunal verksamhet och kostnaden för att producera en viss service. Kommuner med en ogynnsam kostnadsstruktur får ett bidrag. De som har en gynnsam struktur får betala en avgift.

Kostnadsutjämningen är statsfinansiellt neutral, då summan av bidrag och avgifter är lika stora och därför tar ut varandra. Det tillförs inga nya resurser via kostnadsutjämningen. Över tid innebär detta att endast den kommun som möter en demografisk utveckling som är mer utmanande än genomsnittet i riket kommer få ett ökat bidrag alternativt en minskad avgift. En kommun med den omvända situationen kommer få se ett minskat bidrag alternativt ökad avgift.

Kostnadsutjämningen sker enligt den så kallade standardkostnadsmetoden där varje verksamhet eller område behandlas separat.

LSS-utjämning

Sedan 2004 finns ett nationellt kostnadsutjämningsystem för kommunernas LSS-kostnader. Som motiv för ett utjämningsystem angavs att det finns stora kostnadsskillnader mellan kommunerna samt att det behövs en utjämning för att ge alla kommuner likvärdiga ekonomiska förutsättningar att kunna bedriva verksamhet enligt LSS.

Systemet är skilt från det ordinarie kostnadsutjämningsystemet för kommuner. Skälet är att underlagen inte på samma sätt som i det ordinarie systemet kan anses uppfylla kriteriet att vara opåverkbara för den enskilda kommunen. Till skillnad från den ordinarie kostnadsutjämningen används faktiskt antal beslutade insatser.

Precis som i det ordinarie kostnadsutjämnings-systemet beräknas en standardkostnad för kommunen. Via LSS-utjämningen omfördelas kommunernas strukturella kostnader för LSS-verksamheten.

Arboga kommuns utfall i utjämningsystem

Inkomstutjämnning

Arboga kommun erhåller ett bidrag i inkomstutjämnningen 2022 på 186,5 miljoner kronor (13 244 kronor per invånare) då man har en egen skattekraft som understiger den garanterade. Samtidigt har kommunen en högre skattesats än den genomsnittliga – vilket ger högre intäkter. 2023 prognos 5 oktober: Bidrag 202,6mkr (14 383 kr/inv).

	Arboga	Riket	Andel i %
Skattekraft kr/invånare	201 562	228 785	88,1
Genomsnittlig skattesats	20,67	20,67	
Skatteintäkter kr/invånare	41 663	47 290	88,1

Kostnadsutjämnning

Arboga kommun har sammantaget en gynnsam struktur i relation till riket och får därmed betala en avgift i kostnadsutjämnningen. För 2022 uppgår detta till totalt 3,8 miljoner kronor (275 kronor per invånare). 2023 prognos 5 oktober: Avgift 5,8 miljoner kronor (410 kr/inv).

Verksamhet 2022	Bidrag/ avgift kr/invånare
Förskola/skolbarnsomsorg	-1067
Förskoleklass/grundskola	-1759
Gymnasieskola	420
Vuxenutbildning	-101
Individ- och familjeomsorg	-178
Äldreomsorg	3542
Verksamhetsövergripande	-142
Infrastruktur och skydd	-151
Kollektivtrafik	-839
Totalsumma	-275

Arboga - Nulägesanalys 2022

LSS-utjämnning

Sammantaget bedöms Arboga kommun ha en gynnsam struktur och får därmed betala en avgift i LSS-utjämnningen. Avgiften år 2022 uppgår till 6,1 miljoner kronor (437 kronor per invånare). 2023 prognos 5 oktober: Avgift 6,2mkr (437 kr/inv)

	2022
Standardkostnad	5 070
Genomsnitt i riket	5 507
Bidrag (+)/ avgift (-)	-437

Marginaleffekter i systemet för kommunal-ekonomisk utjämning

Arboga 2022

	Skatte-intäkter	Inkomst-utjämning	Skatter och inkomst-utjämning	Kostnads-utjämning	Reglerings-post	Totalt
1-5 år	0	57 159	57 159	71 586	2 760	131 505
6 år	0	57 159	57 159	33 703	2 760	93 622
7-12 år	0	57 159	57 159	79 204	2 760	139 123
13-15 år	0	57 159	57 159	60 667	2 760	120 586
16-18 år	0	57 159	57 159	78 472	2 760	138 390
19-64 år ink 0 kr	0	57 159	57 159	-39 916	2 760	20 003
19-64 år ink 200 000 kr	44 820	16 779	61 599	-39 916	2 760	24 443
19-64 år ink 500 000 kr	112 050	-43 791	68 259	-39 916	2 760	31 103
19-64 år ink 800 000 kr	179 280	-104 361	74 919	-39 916	2 760	37 763
65-79 år, sambo, ink 200 000 kr	44 820	16 779	61 599	-30 603	2 760	33 755
80-89 år, sambo, ink 200 000 kr	44 820	16 779	61 599	24 355	2 760	88 714
90+ år, sambo, ink 200 000 kr	44 820	16 779	61 599	133 044	2 760	197 403

Grundtanken med utjämningssystemet är att alla kommuner ska ha likvärdiga ekonomiska förutsättningar, oavsett befolkningens storlek eller sammansättning. Av detta följer att resurser som omfördelas ska motsvara de förändringar av kostnaderna som befolkningsförändringen genererar. Detta gäller vid genomsnittlig avgifts-, ambitions- och effektivitetsnivå (allt annat lika).

Detta medför att den inflyttade personen som ger kommunen störst intäkt inte är höginkomsttagaren, utan kanske skoleleven eller den äldre kvinnan. Exemplet till vänster visar att utfallet varierar kraftigt beroende på vilken ålder personen som flyttar har, och att personens inkomst har en mindre betydelse. Ytterligare tillägg tillkommer i kostnadsutjämningen om personen är ogift 65+.

Nettokostnadsavvikelse

- Att rakt av jämföra en kommuns kostnader med en annans utan att ta hänsyn till varje kommuns strukturella förutsättningar ger en begränsad indikation på om en kommun är ”dyr” eller inte. Ett bättre mått är att jämföra kommunens faktiska nettokostnader i olika verksamheter med kommunens standardkostnad enligt kostnadsutjämningsystemet
- Nettokostnadsavvikelse = Kommunens faktiska nettokostnad för en verksamhet – referenskostnaden (” genomsnittlig politisk”)
- Syftet med jämförelsen är således inte att anpassa kostnaden till referenskostnaden, utan att granska kommunens faktiska prioriteringar och resurstilldelning till olika verksamheter (jämfört med genomsnittet).

Nettokostnadsavvikelse

Nettokostnadsavvikelse mkr	2021	2022	Förändring 21-22	Förändring 1/5 per pr 21-22
Fritidshem	-3,9	-2,2	1,7	0,3
Förskola ink öppen fröskola	5,6	7,6	2,1	0,4
Grundskola F-9	2,1	3,6	1,4	0,3
Gymnasie skola	11,9	13,1	1,2	0,2
Summa Barn- och utbildningsnämnden	15,7	22,1	6,4	1,3
Individ- och familjeomsorg	4,8	5,6	0,8	0,2
LSS	-3,8	-2,1	1,7	0,3
Äldreomsorg	-4,8	-9,3	-4,5	-0,9
Summa Socialnämnden	-3,8	-5,8	-2	-0,4
Totalt	11,9	16,3	4,4	0,9

Totalt	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Avvikelse mkr	15,1	22,5	32,9	21,9	-17,8	-22,4	11,9

Bedriver kommunen verksamheten mer kostnads-effektivt än genomsnittet (men till samma standard) visar det sig i en nettokostnad som är lägre än referenskostnaden. Det omvända gäller om verksamheten bedrivs ineffektivt ur ett kostnadsperspektiv.

Skillnader mot referenskostnaden kan bestå av

- relativa effektivitetsnivån i verksamheten
- en annan prioritering än genomsnittet
- en intern resursfördelningsmodell med svaga kopplingar till den demografiska situationen och de strukturella behoven
- strukturella förutsättningar som inte systemet fångar.

Syftet med jämförelsen är således inte att anpassa kostnaden till referenskostnaden, utan att granska kommunens faktiska prioriteringar och resurstilldelning till olika verksamheter (jämfört med genomsnittet).

Förklaringen till avvikelsen mot förväntad kostnad kan bero på:

- Högre volym och kvalitet
- Högre styckkostnad
- Kombination av båda